

Lerøy Midt Sjø AS
Att:
Industriparkveien 31
7246 Sandstad

Vedtak om pålegg om miljøovervåking og uttak av rømt oppdrettslaks i vassdrag etter rømmingshendelse ved lokalitet 13887 Reitholmen, Lerøy Midt Sjø AS (org nr 930155209)

Lerøy Midt Sjø AS pålegges å gjennomføre overvåking og uttak av rømt oppdrettslaks i 21 vassdrag i 2024 etter rømmingshendelsen ved lokalitet Reitholmen. Det skal innen 25. juni 2024 utarbeides en plan for arbeidet.

Bakgrunn

Vi viser til hendelse meldt til Fiskeridirektoratet 5. mai 2024 ved lokaliteten Reitholmen i Hitra kommune i Trøndelag. Det var da oppdaget et større hull i not i merd 10 etter klargjøring av not for levering av fisk. Vi viser ellers til sak 24/5441.

Lerøy Midt Sjø AS meldte inn et rømmingsomfang på ca. 14 000 oppdrettslaks etter opptelling. Dette tallet ble senere endret til 8400. Dere har også meldt inn at fisken i nota hadde en snittvekt på 7.3 kg på rømmingstidspunktet. Det er påvist BKD (bakteriell nyresyke) og PD på lokaliteten.

Det ble iverksatt gjenfangst på lokaliteten etter hendelsen. Videre er det fisket i utvidet område i Fillfjorden etter pålegg fra oss i perioden 6. - 31. mai. Dette fisket er utført av fartøy som selskapet har avtale med. I tillegg er det, etter pålegg, også blitt fisket ved tre andre lokaliteter tilhørende Lerøy Midt Sjø (Vassgåsholmen, Storskogøya og Gunnarøya). Dere har per 31. mai rapportert en gjenfangst på ca. 1400 oppdrettslaks.

Miljøforvaltningens overvåkingsstasjon ved Agdenes har per 11. juni rapportert inn fangst av 287 oppdrettslaks, hvorav 1 smålaks, 219 mellomlaks og 67 storlaks. Ved overvåkingsnota i Namsfjorden er det på samme tidspunkt rapportert om 2 oppdrettslaks, hvorav 1 smålaks og 1 mellomlaks. Lerøy Midt Sjø, ved Ruth Kjempenes, har også opplyst til oss per tlf 12. juni at det er fanget noen individer stor oppdrettslaks i kommersielt kilenotfiske i Namsfjorden, samt noen individer i sportsfiske i Orkla og Gaula.

Skandinavisk naturovervåking har 13. juni orientert Fiskeridirektoratet om at de har observert tre oppdrettslaks (str 3-4 kg) i munningen i Lakselva i Fillan, én oppdrettslaks (str 6-7 kg) i munningen i Sæa og én oppdrettslaks (str ca. 3 kg) i munningen i Snillfjordelva.

Fiskeridirektoratet har også fått inn tips om fangst av stor oppdrettslaks (ca. 8 kg) øst for Smøla og i Stjørnfjorden.

Rettslig grunnlag

Akvakulturloven § 10. *Miljønorm* fastsetter følgende:

Akvakultur skal etableres, drives og avvikles på en miljømessig forsvarlig måte.

Departementet kan i enkeltvedtak eller forskrift gi nærmere bestemmelser for å sikre miljømessig forsvarlig akvakultur, herunder stille krav til forebyggende tiltak, krav om merking av akvatiske organismer, bruk av akvatiske organismer som ikke kan formere seg og bruk av fremmede organismer.

Akvakulturloven § 11. *Miljøovervåking* fastsetter videre:

Departementet kan i enkeltvedtak eller forskrift kreve at den som har eller søker om akvakulturtilatelse skal foreta eller bekoste nødvendige miljøundersøkelser for å dokumentere miljøtilstanden innenfor lokalitetens influensområde ved etablering, drift og avvikling av akvakultur.

Miljøundersøkelser etter denne bestemmelsen kan blant annet omfatte undersøkelser for å klarlegge om og hvordan akvakulturvirkksomheten forårsaker, har forårsaket eller kan forårsake påvirkning på miljøet.

Departementet kan gi forskrift om gebyr og avgift for gjennomføring av miljøundersøkelser i regi av det offentlige. Skyldig gebyr og avgift er tvangsgrunnlag for utlegg.

Plikten til gjenfangst er regulert i § 13 i akvakulturloven, samt akvakulturdriftsforskriften § 39. *Gjenfangst etter rømt fisk:*

Det skal straks foretas gjenfangst av fisk som er rømt. Gjenfangstplikten begrenses til sjøområdet inntil 500 meter fra anlegget og opphører når det er åpenbart at den rømte fisken ikke lenger befinner seg i dette området. Ved anlegg i sjø måles avstanden fra en rett linje trukket mellom anleggets faktiske ytterpunkt i overflaten.

Dersom mulighetene for å få gjenfanget rømt fisk tilsier det, kan Fiskeridirektoratet i samråd med statsforvalteren utvide eller innskrenke gjenfangstpliktens omfang i tid og geografisk utstrekning.

Både oppstart og avslutning av gjenfangstfiske må meldes til Fiskeridirektoratet og statforvalteren.

Det foreligger plikt til å ta imot egen fisk som lovlig blir fisket av andre i et område definert av Fiskeridirektoratet i samråd med statforvalteren.

Fiskeridirektoratet kan frita for gjenfangstplikten ved rømt villfanget marin fisk og rømt settefisk.

Akvakulturloven § 24. *Opplysnings- og undersøkelsesplikt* sier:

Etter pålegg fra tildelings- og tilsynsmyndigheten plikter enhver som søker om eller driver aktiviteter som omfattes av denne lov, å gi opplysninger, dokumenter,

prøvemateriale eller annet materiale som er nødvendig for at tildelings- og tilsynsmyndigheten skal kunne utføre sine oppgaver etter loven.

Etter pålegg fra tildelings- og tilsynsmyndigheten plikter enhver som søker om eller driver aktiviteter som omfattes av denne lov å gjennomføre undersøkelser som er nødvendige for at tildelings- og tilsynsmyndigheten skal kunne utføre sine oppgaver etter loven.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om opplysnings- og undersøkelsesplikten i første og annet ledd, herunder om at pliktene skal utføres jevnlig.

Departementet kan i forskrift gi bestemmelser om at den som driver aktiviteter som omfattes av denne lov, skal ha og bruke utstyr og programvare med bestemt funksjon for rapportering etter denne bestemmelsen.

Fiskeridirektoratets vurdering

Rømt oppdrettslaks kan ved kjønnsmodning vandre opp i vassdrag og gyte sammen med vill laks. Dette kan bidra til å redusere det genetiske særpreget og den tilpasning som lokale laksebestander har til sitt vassdrag¹. Den genetiske statusen er vurdert i 239 ville laksebestander etter kvalitetsnorm for villaks. Av disse er det påvist moderate eller store genetiske endringer i mer enn en tredjedel av bestandene². I tillegg til genetisk innblanding er det også knyttet bekymring til mulig spredning av sykdommer og parasitter fra oppdrett til ville bestander.

Myndighetene har mulighet til å pålegge undersøkelser av områder som kan bli påvirket av rømming. Akvakulturloven vektlegger at forurenser betaler prinsippet skal bli praktisert. Av de reviderte forarbeidene, Prop. 103 L (2012-2013), går det frem at:

Endringene i § 11 vedrørende miljøovervåking innebærer at myndighetene nå kan kreve miljøundersøkelser i et videre omfang enn tidligere, ved at dette kan kreves innenfor lokalitetens influensområde. Med influensområde menes områder som påvirkes av utslipp, rømming m. v. fra akvakulturvirksomheten.

Bestemmelsen bygger på samme prinsipp som naturmangfoldloven § 11, der det legges til grunn at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Det følger av Ot. prp. nr. 52 (2008-2009) om lov om forvaltning av naturens mangfold s. 382 at «Kostnader for å hindre eller begrense skade kan også være kostnader ved overvåking av miljøtilstanden der en tilatt virksomhet finner sted og som den kan ha effekt på.

Fiskeridirektoratet vurderer at det er høy risiko for at oppdrettslaks fra den aktuelle hendelsen vil trekke opp i vassdrag inneværende sesong. Det er også høy risiko for at fisk vil modne og gyte. Bakgrunnen for denne vurderingen er i hovedsak fiskestørrelsen og rømmingstidspunktet. Noe av fisken kan være bærer av sykdommene PD og BKD, hvor særlig sistnevnte er alvorlig og ikke ønskes spredd i bestandene. BKD er en bakteriesykdom hvor infeksjonen kan overføres fra en generasjon til neste gjennom rogn³.

¹ Rømt oppdrettslaks – risikovurdering og kunnskapsstatus 2023. Rapport fra havforskningen nr. 2023-5.

² Genetisk påvirkning av rømt oppdrettslaks på ville laksebestander – oppdatert status 2020. NINA Rapport 1926.

³ Vetinst.no/sykdom-og-agens/bakteriell-nyesjuka-bkd

For å beskytte ville laksebestander i området mot genetisk innblanding og spredning av sykdom vurderer Fiskeridirektoratet at det vil bli nødvendig å undersøke vassdrag med tanke på oppvandring av rømt oppdrettslaks. Dersom det blir gjort observasjoner av rømt fisk i den aktuelle størrelsen er det også behov for å ta ut slik fisk fra elvene. Fiskeridirektoratet har i forbindelse med denne vurderingen hatt dialog med Statsforvalteren i Trøndelag.

Det er en rekke laksevassdrag som er aktuelle å overvåke etter denne hendelsen. Fangstene i overvåkingsnoten på Agdenes tilsier at fisk har vandret inn i Trondhjemsfjorden. Trondhjemsfjorden er en nasjonal laksefjord, med sju nasjonale lakseelver, som skal ha særskilt vern⁴. Erfaring fra andre hendelser tilsier også at en del fisk vil vandre nordover i fylket. Her ligger den nasjonale laksefjorden Åfjorden, med ett nasjonalt laksevassdrag. Lenger nord i fylket ligger også Namsfjorden, med to nasjonale laksevassdrag. Det er også noen fangster og observasjoner i Fillfjorden og i sørlig retning fra Hitra.

Saken er vurdert etter naturmangfoldloven §§ 8-12 slik det fremgår av § 7. Dette er ikke selvstendige hjemler for vedtak, men retningslinjer som skal brukes ved vurderinger etter Fiskeridirektoratet sitt regelverk. Vi ser det slik at vurderingene som er gjort etter vårt sektorregelverk faller sammen med vurderingene etter naturmangfoldloven.

Fiskeridirektoratet vurderer kunnskapsgrunnlaget, jf. naturmangfoldloven § 8, som tilstrekkelig til å si at det er risiko for negativ påvirkning på de ville anadrome bestandene i området. Vi viser her til argumenter og referanser i avsnittene over. Tiltak etter føre-var prinsippet, § 9, er dermed ikke relevant i denne saken. Videre er vi bekymret for at situasjonen vil bidra til å øke den samlede belastningen for disse bestandene, jf. naturmangfoldloven § 10. Tiltakshaver skal etter naturmangfoldloven § 11, og i tråd med vårt vedtak, bære kostnadene med å redusere skade. Fiskeridirektoratet legger til grunn at tiltakene for gjenfangst skal utføres av kvalifisert personell og på en slik måte at villfisk blir skånet, jf. naturmangfoldloven § 12.

Varsel

Viser til skriftlig varsel fra oss sendt 4. juni 2024. Dere fikk på forespørsel utsettelse på frist for innspill til mandag 10. juni 2024, men det har ikke kommet skriftlig innspill. Vi viser ellers til telefonsamtale 12. juni og dialog på e-post med Sporbarhet AS 13. juni 2024.

Fiskeridirektoratet har i denne dialogen fått opplyst at av 140 dna-analyserte individer tatt i overvåkingsnoten ved Agdenes, samsvarer 139 med fisken i rømmingsmerden på Reitholmen. Det er også foreløpig analysert ett individ som ble tatt i not ved Otterøya i Namsenfjorden. Dette individet stammer ikke fra Reitholmen, og hadde også en størrelse som var betydelig under snittstørrelsen på lokaliteten.

Vi er orientert om at Lerøy Midt Sjø har bestilt løpende sporingsanalyser av gjenfanget oppdrettsfisk ulike steder i fylket. Det er avtalt at resultatene skal deles med Fiskeridirektoratet.

Det ble varslet pålegg om overvåking og uttak i 15-20 vassdrag. Vi vil gjøre oppmerksom på at pålegget omfatter 21 vassdrag. Bakgrunnen for dette er informasjon som har kommet etter at varselet ble sendt ut, og dialog med Statsforvalteren.

Vedtak

Med hjemmel i akvakulturloven § § 10 og 11, pålegges Lerøy Midt Sjø AS å gjennomføre overvåking av rømt oppdrettslaks i følgende vassdrag:

⁴ Forskrift om beskyttelse av laksebestander. Lovdata.no

Vassdrag	Vassdragsnr	Merknad
Steinsdalselva	137.2Z	Høye innslag over tid.
Lakselva (Fillan)	117.1Z	Umiddelbar nærhet til rømmingslok.
Åelva (Hemne)	116.Z	Nærhet. Best.- og genetisk tilstand dårlig.
Søa	119.1Z	Observasjon i munning.
Snilldalselva	119.42Z	Observasjon i munning.
Stordalselva	135.Z	NLF,NLV.
Nordalselv	135.AZ	NLF,NLV.
Nordelva	133.3Z	NLF. Nærhet. Genetisk tilstand dårlig.
Osaelva	133.2Z	NLF. Nærhet.
Skauga	132.Z	NLF. Nærhet.
Orkla	121.Z	NLF,NLV. Best.tilstand dårlig.
Gaula	122.Z	NLF,NLV. Best.tilstand dårlig.
Nidelva	123.Z	NLF,NLV.
Homla	123.4Z	NLF. Best.tilstand dårlig. Stengt for fiske.
Stjørdalselva	124.Z	NLF,NLV.
Levangerelva	126.6Z	NLF. Best.tilstand dårlig. Stengt for fiske.
Verdalselva	127.Z	NLF,NLV. Best.- og genetisk tilstand dårlig.
Figga	128.3Z	NLF,NLV. Reetablering etter Gyrobeh.
Steinkjerelva	128.Z	NLF,NLV. Reetablering etter Gyrobeh.
Namsen	139.Z	NLF,NLV. Genetisk tilstand dårlig.
Årgårdselva	138.Z	NLF,NLV.

*NLF: nasjonal laksefjord

**NLV: nasjonalt laksevassdrag

Overvåkingen skal bidra til at det ikke står fisk fra rømmingen på lokalitet Reitholmen i disse vassdragene under gyteperioden. Det bør velges metoder som er egnet for hvert enkelt vassdrag. Ved observasjon av rømt fisk som med sannsynlighetsovervekt har rømt fra lokalitet Reitholmen, skal det umiddelbart gjøres en vurdering av utfiskingstiltak.

Med hjemmel i akvakulturloven § 39, andre ledd, blir Lerøy Midt Sjø AS pålagt å utvide gjenfangsten etter rømmingen på lokalitet Reitholmen. Pålegget gjelder de vassdragene som er nevnt over, dersom overvåkingen viser at det er rømt oppdrettslaks av aktuell størrelse til stede og det er praktisk mulig å utføre gjenfangst.

De nevnte påleggene henger sammen på en slik måte at vi finner det tjenlig å sende ut et samlet skriftlig vedtak.

Pålegget vil kunne utvides dersom observasjoner skulle tilsi det.

Vilkår for vedtaket

- Overvåking og tiltak i vassdragene skal utføres av kvalifisert personell og en profesjonell instans skal være faglig ansvarlig
- **Det skal så snart som mulig og innen 25. juni 2024 lages en plan for tiltaket.** Planen skal avklares med Fiskeridirektoratet før den blir iverksatt. Fiskeridirektoratet har dialog med Statsforvalteren i Trøndelag.
- Lerøy Midt Sjø AS må samordne sin plan med andre planlagte og pågående aktiviteter i vassdragene, f eks Oppdrettsnæringens sammenslutning for utfisking av rømt oppdrettsfisk (OURO).
- Det skal hentes inn nødvendige tillatelser fra Statsforvalteren i Trøndelag før tiltakene blir iverksatt
- Fiskeridirektoratet og Statsforvalteren skal holdes orientert underveis
- Det skal sørges for god dialog med elveeierlagene (forvaltningslagene)

- Det skal tas skjellprøver av rømt oppdrettslaks som blir fanget. Skjellene skal leses av kvalifisert personell for å verifisere om fisken er vill eller oppdrett
- Det skal utarbeides en sluttrapport om overvåking og uttak når tiltakene er avsluttet. Frist for innsending av sluttrapport er 1. februar 2025
- Data fra overvåking og uttak skal også rapporteres til det nasjonale overvåkingsprogrammet for rømt oppdrettslaks

Klage

Det kan klages på vedtaket, se vedlagte orientering. Frist for klage er tre uker, jf. forvaltningsloven § 29. Nærings- og fiskeridepartementet er klageinstans i denne saken.

I medhold av forvaltningsloven § 27 b blir det satt som vilkår for å reise søksmål at man har benyttet klageretten.

Bedriften har, med hjemmel i forvaltningsloven § 18, rett til å gjøre seg kjent med dokumenter og opplysninger i saken, med de unntak som følger av forvaltningsloven § 19. Bedriften kan kontakte Fiskeridirektoratet dersom de ønsker å bruke denne retten.

Med hilsen

Britt Leikvoll
seksjonssjef

Monika Haugland
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift.

Mottakerliste:

Lerøy Midt Sjø As

Industriparkveien 31

7246

Sandstad

Kopi til:

Norske Lakseelver

Postboks 9354

0135

Oslo

Grønland

Oppdrettsnæringens Sammenslutning
For Utfisking Av Rømt Oppdrettsfisk

Nordre Nøstekaien 1

5011

Bergen

Statsforvalteren i Møre Og Romsdal

Postboks 2520

6404

Molde

Statsforvalteren i Trøndelag

Postboks 2600

7734

Steinkjer

Vedlegg

Om retten til å klage

